

# L'home més vell del món parla català

COSME AGUILÓ

**S**i l'home més entrat en anys del planeta ara mateix fos de... Móstoles, posem per cas, ja hauríem hagut d'anar a la farmàcia a comprar un sac de biodramines. El bombardeig televisiu seria inaguantable. El carro potent podria exhibir un altre rècord. Però no. Tenim el títol nosaltres i a mi la cosa no em deixa indiferent. És un home encantador. El vaig visitar amb el meu amic Antoni Mestre, quan estava a punt de complir cent onze anys. És sobrer dir que és la persona de més edat que hem entrevistada. El motiu de l'enquesta: l'*Atles ornitòmic de les illes Balears*.

Joan Riudavets Moll, de can Pere, que va néixer al poblet des Migjorn Gran, a l'illa de Menorca, dia 15 de desembre de 1889, va identificar sobre una guia quaranta-tres ocells de les Balears i els va reconèixer amb els noms menorquins que els donen els pagesos des Migjorn. Si tenim en compte la seva edat i el fet que el seu ofici de sabater no està gens relacionat amb el món dels ornitònims, la xifra és respectable.

Ara, a punt de complir cent catorze anys, s'ha convertit en l'avi del planeta, després de la mort d'un japonès que, si fa no fa, tenia una edat consemblant. El seu anecdotari és, evidentment, ben atapeït. De cop i volta, tots els polítics, illencs i espanyols, volen sortir a la foto amb ell i tals encontres generen contarelles que poden arribar a assolir la categoria de mite. Imagín que en córrer d'una boca a l'altra es deuen deformar una mica. Això ja se sap. Ell és un home assossegat, que no pateix gens per causa de les llunes que porta a l'esquena, amb la lleugeresa d'una miloca. Té una salut de ferro i està més sa que un gra d'all. Està ben tranquil perquè diu que d'homes tan antics de dies se'n moren poquíssims. I té tota la raó.

Hom diu que li demanaren si fumava i va contestar que no, que havia fumat però feia molts anys que ho havia deixat, quan en tenia devers vuitantaisis. És clar que, per a ell, la vuitantena és un edat tendra. Una cosa semblant

deia el patró Esteve de Felanitx quan, a més de cent anys, veia passar una al·lota jove: «Quina femella!; qui tengués vuitanta anys!»

Respecte a Riudavets, contem que el president de l'Estat li va fer una visita de cortesia, després de passejar el bigoti per la costa nord de l'illa: «Hoy hemos estado en Favàritx.» «-Uuuuuuu! Favàaaaàritx! -va ulular Riudavets-; em pens que fa més de cent anys que no hi he estat!» I és que una illa, per petita que sigui, pot esdevenir un continent. Un formenter en parlava, no fa gaire, de la immensitat de la Mola, perquè l'havia trescada amb el cavall d'en Cama i la mula d'en Taló, o sigui a peu, darrere la caça, panteixant amb la llengua defora.

Tornem al tema: també el cap de l'Estat va voler saludar Riudavets. Per la pregunta que li féu, el monarca estava endarrer de glapir el secret de la longevitat. Cal dir que a can Pere en saben molt, d'això, perquè l'amo en Joan té un germà de més de cent anys, del qual no es parla tant, perquè dins la família només ostenta una honorosa medalla de plata, i encara un altre, així mateix discreta medalla de bronze, que deu estar a punt de passar la meta del segle. Tres germans, tres-cents anys i busques. Idò això: el visitant reial li va fer la pregunta pertinent sobre la fórmula, òbviament màgica, del viure molt. Clar i llampant, en Riudavets li enflocà aquesta trilogia, encapçalada per infinitius: «Menjar de tot, no estar barallat amb ningú i tenir idees republicanes.» «Usted, va bien!», li va dir el rei. «Ja ho sé, jo, que vaig bé!» Així m'ho contaren i així ho dic.

Doncs, l'home que s'ha enfilat al que ara és l'arbre més alt de la vida humana parla la mateixa llengua que Ramon Llull, un poc més evolucionada, com vosaltres, com jo mateix, i això em fa un goig fora mida. Diu *pa, cel, ona, jonc, cavall, barranc, k...*, paraules, totes elles, que el meu codi reconeix sense encendre cap llumet vermell ni engegar cap siulet estrident. És de l'illa

veïna, i per això del meu mateix clan tribal. Ralla català, perquè ralla menorquí i també diu *fiet, açò, mesquí, boni, got...* El seu univers de vivències és es Migjorn.

Li vaig demanar que em digués els topònims de la seva àrea. Em va dir molts noms de lloc, ajudat per la seva filla que adesiara li refrescava la memòria. La frontera delimitadora del novell municipi menorquí era una barrera infranquejable: «Aquest lloc no! No és des Migjorn, no és nostre.» La seva filla adreçava el rumb: «És igual; aquests homes només volen saber com dius els noms dels llocs menorquins.» «Però aquest lloc és des Mercadal i no l'hi han de posar, a sa llista.» Ens va donar detalls dels anglicismes de la nomenclatura del joc de mèvels. Té una memòria d'orifany, d'elefany, com dirien a la seva illa. Com a mostra, transcriuré una oració miraculosa que sap de la seva àvia materna. Servia per a guarir el foc de sant

Sant Antoni, amic de Déu,  
confessor totpoderós,  
sa meva ànima encoman  
a Déu i a vós,  
que mos guardeu d'aquell foc  
tan rigorós  
i d'aquella espira  
que va de nits  
i va de dia.  
Sant Antoni voldrà veure  
la gran virtut:  
als malalts donau salut  
i pa al matrimoni.  
Oh gloriós sant Antoni!,  
guardau-mos d'aquell foc  
i del dimoni.

Antoni:

No fa gaire, vaig comentar a una colla d'amics el fet d'aquesta proesa vital tan extraordinària, assolida després de l'òbit de l'avi nipó. La reacció d'un d'ells, que té molta experiència com a sociolingüista, no es va fer esperar: «És ben clar: per a viure molt s'ha de parlar català o japonès, i, per als occidentals, el català és molt més fàcil.» L'eslògan em pega arpades a la ment amb llongos de guepard: si vols viure tant com un patriarca, parla català. ♦